

Методологічні засади покращення управління фінансовою стійкістю лізингової компанії

***Анотація:** Розглянуто методологічні засади управління фінансовою стійкістю лізингової компанії, які базуються на використанні інструментів аналізу та плануванні фінансової стійкості лізингової компанії з використанням економіко-математичного методу оптимізації проведення активно-пасивних операцій. В роботі використано дані, що стосуються діяльності Української фінансової лізингової компанії та дано рекомендації по покращенню її діяльності на основі розробленої методики.*

Успішне функціонування лізингу в Україні залежить від багатьох факторів, одним з яких є фінансова стійкість лізингових компаній, яка тісно пов'язана з якісним управлінням активами та пасивами.

З метою проведення якісного управління активами та пасивами лізингової компанії, пропонується концепція інтегрованого управління активами та пасивами лізингової компанії на основі застосування інструментів оцінки та планування фінансової стійкості, що дозволяє на практиці покращити методику управління фінансовою стійкістю лізингової компанії.

Як інструмент аналізу та оцінки фінансової стійкості лізингової компанії пропонується коефіцієнтний метод аналізу структури активів та пасивів, що дозволяє оцінити їхню якість та визначити ступінь (рівень) ліквідності лізингової компанії.

Коефіцієнтний метод аналізу та оцінки фінансової стійкості лізингової компанії розроблений на основі методики, яка застосовується для аналізу та оцінки фінансової стійкості комерційного банку, з врахуванням тих відмінностей, які мають місце між названими фінансово – підприємницькими структурами [1:528-562].

Як інструменти планування фінансової стійкості лізингової компанії пропонується структурно – логічна схема поетапного планування активно – пасивних операцій (балансу) лізингової компанії та модель оптимізації активно – пасивних операцій лізингової компанії. Структурно – логічна схема поетапного планування активно – пасивних операцій лізингової компанії за формою базується на основі подібної схеми запропонованою Л.О. Примосткою для комерційного банку[2]. При розробці моделі оптимізації активно – пасивних операцій використано методологію розробки подібної моделі для комерційного банку, запропоновану А.А. Алексєєвим та А.В. Розумним [3].

Методику покращення управління фінансовою стійкістю лізингової компанії

покажемо на прикладі Української фінансової лізингової компанії – УФЛК.

Першим етапом пропонованої методики є аналіз та оцінка фінансової стійкості лізингової компанії на основі показників, які характеризують активи, пасиви та рівень ліквідності лізингової компанії.

Аналіз структури пасивів проведемо у формі таблиці 1.

Таблиця 1

Аналіз структури пасивів “УФЛК”

Визначення показника	Формула розрахунку	Значення в періоді		
		t_1	t_2	t_3
$k_{11} = \frac{\text{власний капітал}}{\text{активи}}$	$\frac{C_1 + C_4}{A_1 + A_6 + A_{10} + A_{15}}$	159,4/160,7=0,992	31,9/242,7=0,131	1500/12741=0,118
$k_{12} = \frac{\text{загальні зобов'язання}}{\text{активи}}$	$\frac{P_1 + P_4 + P_8}{A_1 + A_6 + A_{10} + A_{15}}$	0+0+1,3/160,7=0,008	0+0+210,8/242,7=0,869	10041/12741=0,288
$K_{13} = \frac{\text{термінові зобов'язання}}{\text{активи}}$	$\frac{P_4 + P_8}{A_1 + A_6 + A_{10} + A_{15}}$	0+1,33/160,7=0,008	210,8/242,7=0,869	10041/12741=0,788
$k_{14} = \frac{\text{онкольні зобов'язання}}{\text{загальні зобов'язання}}$	$\frac{P_1}{P_1 + P_4 + P_8}$	0/160,7=0	0/242,7=0	0/11241=0
$k_{15} = \frac{\text{термінові зобов'язання}}{\text{загальні зобов'язання}}$	$\frac{P_4 + P_8}{P_1 + P_4 + P_8}$	1,3/1,3=1,0	210,8/210,8=1,0	11241/11241=1,0
$k_{16} = \frac{\text{стержневий капітал}}{\text{власний капітал}}$	$\frac{C_1}{C_1 + C_4}$	154,7/159,4=0,921	35,4/31,9=1,11	1496,4/1500=0,998

На основі розрахованих показників таблиці 1 проводиться якісний аналіз структури пасивів УФЛК, який показує, що має місце значне зростання ресурсної бази. Так, в періоді t_1 вона становила 160,7 тис. грн., в періоді t_2 242,7 тис. грн., в періоді t_3 – 12741 тис. грн.

Зростання ресурсної бази у періоді t_2 у порівнянні з періодом t_1 відбувалося за рахунок товарних кредитів заводів – виробників, що є характерним для абсолютної більшості українських лізингових компаній на сучасному етапі функціонування лізингу в Україні. В періоді t_3 ресурсна база УФЛК сформована за рахунок товарних кредитів заводів – виробників (31,7 відсотків), кредитів банків (47,1 відсотків), власного капіталу (11,8 відсотка), інших зобов'язань (9,4 відсотка). Таким чином можна констатувати, що в періоді t_3 відбулися якісні зміни у структурі пасивів лізингової компанії за рахунок отримання короткострокових та довгострокових кредитів банків.

В той же час, аналіз структури пасивів показує, що менеджмент УФЛК як і

В той же час, аналіз структури пасивів показує, що менеджмент УФЛК як і абсолютної більшості лізингових компаній України в силу об'єктивних та суб'єктивних причин не використовує залучення коштів від інституціональних інвесторів, таких як: страхові компанії, пенсійні фонди, інвестиційні компанії, шляхом емісії лізинговою компанією векселів та депозитних сертифікатів, що має місце у зарубіжній практиці функціонування лізингу. Такі заходи мають мати як законодавчий так і економічний характер.

Застосування лізинговими компаніями таких коштів мало б, на нашу думку, декілька позитивних аспектів:

- 1) підвищило б фінансову стійкість лізингових компаній;
- 2) здешевило б ресурсну базу лізингових компаній за рахунок дешевших ресурсів інституціональних інвесторів, оскільки вони, як свідчить світова практика, є дешевшими за кредити банків;
- 3) сприяло б конкуренції на грошово – кредитному та валютному ринках в Україні з усіма звідси випливаючими позитивними наслідками.

Особливу увагу при плануванні пасивної частини балансу необхідно приділяти власному капіталу.

Як показують розраховані в таблиці 1 показники k_{11} та k_{16} , в діяльності УФЛК, мають місце значні проблеми із формуванням власного капіталу та управління власним капіталом. Так в періоді $t_1 - t_2$ мало місце значне коливання показника k_{11} : $k_{11}(t_1) = 0.992$; $k_{11}(t_2) = 0.131$

Як видно перше значення значно перевищує рекомендовані Міжнародною фінансовою корпорацією (далі МФК) оптимальні значення, друге значення знаходиться в межах норми [4:45]. І хоча цей показник в періоді $t_3 = 0,118$, знаходиться в межах рекомендованого значення, проблеми формування структури власного капіталу для компанії не закінчилися. Так, значення показника k_{16} , яке в періоді t_1 дорівнює 0,971; в періоді $t_2 - 1,11$; в періоді $t_3 - 0,998$, свідчить що структура власного капіталу лізингової компанії не є сформованою згідно вимог, які ставляться до структури власного капіталу фінансових установ, оскільки в структурі власного капіталу відсутні статті додаткового капіталу, а саме резерви. Як наслідок цього, коли в періоді t_2 лізингова компанія отримала збитки (3,5 тис. грн.) її стержневий капітал зменшився з 35,4 тис. грн. до 31,9 тис. грн.

Тому першочерговим завданням для лізингових компаній пропонується формування правильної структури власного капіталу.

Вимагає, на нашу думку, зміни також практика формування стержневого капіталу лізингових компаній України. Той факт, що більшість лізингових компаній України створена та функціонує як товариства з обмеженою відповідальністю не сприяє розвитку лізингу в

Україні та не відповідає світовим тенденціям розвитку лізингу. Причинами цього явища, на нашу думку, є боязнь менеджменту лізингових компаній України в залученні акціонерного капіталу на фондовому ринку по причині можливості втрати контролю за діяльністю компанії. Спроба реорганізації лізингових компаній у формі відкритих акціонерних товариств в Україні не здійснювалася, в той час як в Російській Федерації згідно Указу Президента РФ така спроба мала місце, але була безрезультатною з огляду на ті ж причини.

Разом з тим світовий досвід функціонування лізингу і практика діяльності Міжнародної фінансової корпорації по впровадженню лізингу в межах світового господарства показують перспективність лізингових компаній організованих у формі ВАТ.

Організація лізингових компаній у формі ВАТ мала б, на нашу думку, наступні переваги:

- можливість фінансування статутного фонду лізингових компаній за рахунок акціонерного капіталу;
- покращення менеджменту лізингових компаній та ефективності їх діяльності в наслідок, розширення кола зацікавлених у цьому суб'єктів економічної діяльності (акціонерів);
- загострення конкуренції на фондовому ринку, а також на ринку кредитних ресурсів.

Важлива роль, на сучасному етапі функціонування лізингу в Україні належить товарним кредитам надаваним лізинговій компанії заводами – виробниками обладнання. Ця стаття пасиву, як показує практика здійснення лізингової діяльності в Україні, Росії та інших країнах СНД, а також країн з розвинутою економікою, з точки зору терміновості та вартості цих кредитів, може мати широкий діапазон. Як правило, виробники обладнання та технологій надають доволі сприятливі умови товарного кредиту, в той самий час як банківські кредити характеризуються високими процентними ставками та підвищеними вимогами до їх забезпечення, що є особливо актуальним при фінансуванні капітальних вкладень для нових, малих та середніх підприємств, які практично не мають кредитної історії. Всі вище названі аргументи дозволяють зробити висновок, що ця стаття пасиву балансу ще протягом тривалого часу буде домінуючою і буде використовуватися менеджментом лізингових компаній для створення дешевих (порівняно з купівлею обладнання та технологій за рахунок банківських кредитів) лізингових продуктів.

Аналіз структури активів УФЛК наведемо у формі таблиці 2.

Аналіз структури активів компанії “ УФЛК ”, показники якої наведено в таблиці показує, що доходні активи в загальній структурі активів компанії мали значні коливання в періоді часу t_1-t_2 і дещо стабілізувались в періоді часу t_2-t_3 .

Аналіз структури активів "УФЛК"

Визначення показника	Формула розрахунку	Значення		
		t_1	t_2	t_3
$k_1 = \frac{\text{доходні активи}}{\text{активи}}$	$\frac{a_5 + A_6 + A_{10} + a_{16} + a_{18}}{A_1 + A_6 + A_{10} + A_{15}}$	25,0/160,7= 0,156	194,9/242,7= 0,8	12535,5/12741= 0,98
$k_2 = \frac{\text{доходні активи}}{\text{платні пасиви}}$	$\frac{a_5 + A_6 + A_{10} + a_{16} + a_{18}}{P_1 + P_4 + P_8}$	25,0/1,3=19,231	233,3/210,8=1,059	12535,5/11241=1,11
$k_3 = \frac{\text{активи здані в лізинг}}{\text{зобов'язання}}$	$\frac{A_{10}}{P_1 + P_4 + P_8}$	23,9/160,7= 0,149	220,1/242,7= 0,907	11558,5/11241= 1,03
$k_4 = \frac{\text{активи здані в лізинг}}{\text{капітал}}$	$\frac{A_{10}}{C_1 + C_4}$	23,9/159,4= 0,15	220,1/31,9= 6,91	11558,5/1500= 7,71
$k_5 = \frac{\text{дебіторська заборгованість}}{\text{активи здані в лізинг}}$	$\frac{a_{13-1}}{A_{10}}$	0/223,9=0	0/220,1=0	300/11558,5= 0,026
$k_6 = \frac{\text{резерви на лізингові активи}}{\text{лізингові активи}}$	$\frac{C_6}{A_{10}}$	0/223,9=0	0/220,1=0	0/11558,5= 0

Так в період t_1 – $k(t_1) = 0,156$, що є величиною значно меншою від оптимальної, в періоді t_2 $k_1(t_2) = 0,8$, що відповідає оптимальним значенням рекомендованим МФК, в періоді t_3 $k(t_3) = 0,98$, що також відповідає оптимальним значенням.

Коливання цього показника в періоді t_1 – t_2 свідчить про неритмічність роботи компанії на початковому етапі її становлення. Підтримання цього показника на стабільному рівні в періоді t_2 – t_3 свідчить про те, що процес становлення лізингової компанії в основному закінчився.

Показник k_2 який у всіх трьох періодах має значення більше одиниці показує, що доходи і активи компанії сформовано згідно рекомендацій та вимог МФК.

Показник k_3 , який характеризує лізингову політику компанії у періоді t_1 має значення $k_3(t_1) = 0,149$ і свідчить про те, що значна частина активів лізингової компанії не є здана в лізинг і не приносить доходу. Значення цього показника співвідноситься також з низьким значенням k_1 в цьому ж періоді, що вказує на обережну лізингову політику і на можливість недоотримання компанією прибутків.

Показник k_4 , який в періоді t_1 має надто низьке значення $k(t_1) = 0,15$, показує, що тільки незначна частина власного капіталу реалізована у лізингові активи і що власний капітал компанії використовується неефективно. У періодах t_2 та t_3 цей показник знаходиться

в межах рекомендованих МФК значень.

Показник k_5 який характеризує питому вагу прострочених лізингових активів в лізинговому портфелі компанії у періодах t_1 та t_2 має нульове значення, що свідчить про відсутність дебіторської заборгованості за активами зданими в лізинг і що менеджмент лізингової компанії у цих періодах проводив виважену лізингову політику і здійснював підбір надійної клієнтури. У періоді t_3 цей показник мав значення $k_5(t_3) = 0,026$ і був дещо вищим за допустиме значення, що свідчить про зниження якості активів лізингової компанії. Це очевидно було пов'язано із розширенням діяльності компанії, збільшенням числа клієнтів, недостатнім рівнем оцінки надійності лізингових проектів.

Показник k_6 у всіх трьох періодах має нульове значення, що свідчить про не сформованість резервів під забезпечення лізингових активів, а в цілому про незакінчений процес формування структури власного капіталу, що привело в періоді t_2 до зменшення стержневого капіталу компанії.

Згідно запропонованої методики сума резервів на покриття можливих збитків від здачі активів в лізинг розрахована для кожного періоду має складати не менше: в момент часу t_1 – 0,478 тис. грн.; в момент часу t_2 – 4,4 тис. грн.; в момент часу t_3 – 245 тис. грн.

Оцінка якості активів УФЛК може бути здійснена на основі спеціальної методики, однак необхідно констатувати той факт, що аналіз даних синтетичного та аналітичного обліку активів компанії не дозволяє виділити всі необхідні компоненти для проведення такої роботи, а саме засобів вільних від зобов'язань та детальну класифікацію активів за галузями, формами власності та розмірами підприємств.

Проведемо аналіз ліквідності “УФЛК” за даними її агрегованого балансу у формі таблиці 3.

Таблиця 3

Аналіз ліквідності лізингової компанії УФЛК.

Визначення показника	Розрахунок	Значення		
		t_1	t_2	t_3
$k_8 = \frac{\text{касові активи}}{\text{онкольні зобов'язання}}$	$\frac{A_1 - a_5}{P_1}$	15.4/0	15.5/0	816.5/0
$k_9 = \frac{\text{касові активи}}{\text{онкольні та терміновзобов'язання}}$	$\frac{A_1 - a_5}{P_1 + P_4 + P_8}$	15.4/2.3= 11.8	15.5/210.8= 0.074	816.5/11241= 0.073
$k_{10} = \frac{\text{касові активи} + \text{портфель замовлень}}{\text{зобов'язання}}$	$\frac{A_1 - a_5 + A_6}{P_1 + P_4 + P_8}$	0/1.3= 0	0/210.8= 0	0/11241= 0

Показники ліквідності розраховані в таблиці 3 показують високий рівень миттєвої ліквідності УФЛК, що пов'язано з відсутністю онкольних зобов'язань в пасиві. Практично миттєва ліквідність є абсолютною, так як лізингова компанія в кожний з названих періодів часу не має жодних онкольних зобов'язань.

Коефіцієнт загальної ліквідності в період часу t_1 – $k_9(t_1) = 11,8$ має надто завищене у порівнянні з оптимальним значенням і показує, що лізингова компанія не використовує в даний період запозичень і що значно більша частина коштів ніж потрібно утримується на розрахунковому рахунку в банку. В період часу t_2 та t_3 значення коефіцієнта загальної ліквідності є дещо заниженим.

Коефіцієнт загальної ліквідності з урахуванням елементів вторинної ліквідності k_{10} для всіх трьох періодів часу співпадає з коефіцієнтом загальної ліквідності k_9 , з огляду на те, що елементи вторинної ліквідності, наприклад, вкладення лізингової компанії у високоліквідні цінні папери не використовуються на сучасному етапі менеджментом як лізингової компанії УФЛК так і інших лізингових компаній України, втім ринок цінних паперів України дозволяє, на нашу думку, використовувати їх як елемент вторинної ліквідності лізингових компаній. Так у 2000 р. в Україні було розміщено 20388746 шт. облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП) на загальну суму 1892133,47 тис. грн. В загальному, в обігу перебуває облігацій на суму від 9,5 до 10,5 млрд. грн. [5: 38]. На нашу думку, строкова структура ОВДП є сприятливою для їх використання лізинговими компаніями. При цьому найбільш доцільним на даному етапі було б використання облігацій строком 63 дні, так як цей строк співпадає з середньою частотою здійснення лізингових операцій.

Втім комерційні банки активно використовують ОВДП для покращення своїх показників діяльності. Як вважає В.Краснов, О.В.Д.П. “перетягують” на себе кредитні ресурси комерційних банків [5: 38].

Ефективність діяльності та прибутковість лізингової компанії “УФЛК” пропонується оцінювати на основі даних її агрегованого балансу та агрегованого рахунку прибутків та збитків, які складаються у формі таблиць на основі звітів про фінансові результати за відповідні періоди.

Форма таблиці “Розрахунок прибутків та збитків лізингової компанії” вимагає виділення таких агрегатів як “Процентні доходи”, “Процентні витрати”, “Непроцентні доходи”, “Непроцентні витрати”.

Звіт про фінансові результати “УФЛК” інші документи аналітичного та синтетичного обліку дозволяють виділити такі агрегати за наслідками діяльності компанії. Проте слід сказати, що система обліку та аналізу діяльності УФЛК потребує значного удосконалення, з метою покращення класифікації доходів та витрат за видами діяльності.

Таблиця 4

Розрахунок прибутків та збитків "УФЛК"

Аг- ре- гат	Наймену- вання статті	Значення, тис. грн.			Аг- ре- гат	Наймену- вання статті	Значення, тис. грн..		
		t ₁	t ₂	t ₃			t ₁	t ₂	t ₃
d ₁	Процентні доходи	65,28	568,735	3562	d*	Доходи від операцій з цінними паперами	-	-	-
r ₁	Процентні витрати	36,21	554,37	3134	r ₂	Непроцентні витрати	6,39	92,83	554
e ₁	Процентна маржа (d ₁ - r ₁)	29,07	14,365	428	d ₃	Валові витрати (d ₁ +d ₂)	42,6	652,2	4191
d ₂	Непроцентні і доходи	11,52	100,365	629	r ₃	Валові витрати (r ₁ +r ₂)	42,6	652,2	3688
					e ₂	Валовий прибуток (d ₃ - r ₃)	34,2	16,9	503

Аналіз ефективності діяльності УФЛК наведено у формі таблиці 5.

Таблиця 5

Аналіз ефективності діяльності УФЛК

Визначення показника	Розрахунок	Значення в періоді		
		t ₁	t ₂	T ₃
$k_{19} = \frac{\text{прибуток}}{\text{активи}}$	$\frac{C_8}{A_1 + A_6 + A_{10} + A_{15}}$	4,7/160,7= 2,9	-3,5/242,7= -1,4	3,6/12741= 0,028
$k_{20} = \frac{\text{прибуток}}{\text{дохід}}$	$\frac{C_8}{d_1 + d_2}$	4,7/76,8= 6,1	-3,5/665,3= -0,5	3,6/4191= 0,085
$k_{21} = \frac{\text{дохід}}{\text{активи}}$	$\frac{d_1 + d_2}{A_1 + A_6 + A_{10} + A_{15}}$	76,8/160,7= 47,8	665,3/242,7= 2,74	4191/12741= 0,32
$k_{22} = \frac{\text{прибуток}}{\text{капітал}}$	$\frac{C_8}{C_1 + C_4}$	4,7/15,4= 30,0	-3,5/35,4= -9,9	3,6/1500= 0,24
$k_{23} = \frac{\text{активи}}{\text{власний капітал}}$	$\frac{A_1 + A_6 + A_{10} + A_{15}}{C_1 + C_4}$	160,7/15,4= 10,435	242,7/35,4= 6,856	12741/1500= 8,49

Аналіз результатів розрахунків параметрів ефективності наведених в таблиці 5 дозволяє зробити висновок, що вони є невисокими і нестабільними. Так показник k_{19} у періоді $t_1 - k_{19}(t_1) = 2,9$ відсотка у періоді $t_2 - k_{19}(t_2) = -1,4$ відсотка, що вказує на збитковість лізингової компанії, в періоді $t_3 - k_{19}(t_3) = 0,028$, що є значно нижчим за оптимальне значення.

В цілому прибуток на активи УФЛК як і більшості лізингових компаній України є нижчим за аналогічний показник, досягнутий лізинговими компаніями фінансованими МФК, який складає в середньому 4,5 відсотка [4: 36].

Показник прибутку на власний капітал у періоді $t_1 - k_{22}(t_1) = 30$ відсотків, у періоді $t_2 - k_{22}(t_2) = 9,9$ відсотка, у періоді $t_3 - k_{22}(t_3) = 0,24$ відсотка, в той час, як аналогічний показник лізингових компаній фінансованих МФК складає в середньому вище 20 відсотків [4: 36].

У зв'язку з цим особлива увага повинна приділятися коефіцієнтам k_{20} та k_{21} . Аналіз цих коефіцієнтів свідчить, що у УФЛК, мають місце значні витрати і що менеджменту УФЛК слід звернути увагу на облік та управління витратами.

Так показник k_{20} в період t_1 складає 6,1 відсотка, в той час як компанія має 47,8 відсотка доходу на активи, в періоді t_2 при доході, що перевищує активи, компанія отримала збитки, а в періоді t_3 при значному доході, який складає 32 відсотки компанія отримала прибуток лише 0,085 відсотка.

Показник мультиплікатора капіталу для УФЛК знаходиться у всіх періодах в межах норми.

Використовуючи модель розрахунку норми прибутку на капітал можна констатувати, що у періоді t_2 високе значення доходності активів компенсується низьким значенням маржі прибутку, в періоді t_3 має місце аналогічна ситуація, що свідчить про неефективність управління витратами лізингової компанії.

Запропонована нами методика побудована на показниках, які мають об'єктивний характер, кількісний вираз, і тому на основі цієї методики можна виконувати також об'єктивно якісну оцінку фінансової стійкості лізингової компанії.

Посилаючись на результати проведеного нами аналізу на основі запропонованої методики фінансової стійкості лізингової компанії, можна зробити наступні висновки:

1) основні показники якості активів та пасивів, ліквідності, прибутковості УФЛК в різні часові періоди піддаються значним змінам. Їх середні значення не відповідають аналогічним показникам досягнутими лізинговими компаніями розвинутих країн, а також країн що розвиваються. Причиною цього є несприятливі умови середовища здійснення лізингової діяльності в Україні, а також нездатність менеджменту лізингових компаній в силу об'єктивних та суб'єктивних причин кваліфіковано управляти цією діяльністю.

Тому наступним пунктом (етапом) пропонованої методики є планування фінансової

стійкості лізингової компанії на основі результатів аналізу та оцінки фінансової стійкості отриманих на першому етапі.

При цьому, в першу чергу має бути обраний та обґрунтований підхід до планування статей агрегованого балансу та їх складових. Враховуючи той факт, що на сучасному етапі функціонування лізингу в Україні має місце значний попит на лізингові активи, який однак не є платоспроможним, а з іншого боку лізингові компанії не можуть впливати на вартість залучених засобів, сфера управлінських рішень не може стосуватись окремо управління активами чи пасивами. На нашу думку, на українському ринку лізингу має місце той випадок, коли має застосовуватися одночасне інтегроване (координоване) управління активами і пасивами, яке дає можливість оптимізації співвідношення між прибутком та ризиком.

Для управління фінансовою стійкістю УФЛК пропонується застосувати економіко – математичну модель оптимізації активно – пасивних операцій.

Формування моделі оптимізації активно пасивних операцій лізингової компанії, її виведення як задачі математичного програмування проводиться у вигляді таблиць, де подаються необхідні позначення змінних та їх співвідношення з реалізацією на основі балансу лізингової компанії на певний період часу та планується за допомогою розв'язку задачі оптимізації активно – пасивних операцій на відповідні моменти часу.

Методику застосування цієї моделі пропонується розглядати на основі балансу УФЛК на 01.01.1999 р. Основні показники балансу УФЛК на вказаний момент часу були наступними. Сумарні активи склали 242,7 тис. грн. в тому числі: касові активи 15,5 тис. грн.; активи здані в лізинг – 220,1 тис. грн.; інші активи 7,1 тис. грн. В складі пасивів: статутний капітал 35,4 тис. грн., зобов'язання компанії 210,8 тис. грн., зобов'язання компанії у вигляді кредитів банків відсутні. Основну суму зобов'язань складають кредити заводів – виробників. Компанія була збитковою, сума збитків складала 3,5 тис. грн. Виникає питання: чи може лізингова компанія не нарощуючи власний капітал підтримуючи ліквідність на певному рівні максимізувати прибуток, тобто на даний рівень забезпеченості власним капіталом отримати на нього максимальний прибуток при певному заданому рівні ліквідності. При цьому допускається, що лізингова компанія може залучати строкові депозити від інституціональних фондів, кредити банків, товарні кредити від заводів – виробників.

Розв'язок задачі лінійного програмування, яка описує модель оптимізації активно–пасивних операцій лізингової компанії дає відповідь на це запитання. Так, при даному (обраному менеджментом лізингової компанії) наборі статей активу та пасиву балансу та рівнем ліквідності може бути отриманий максимальний прибуток 38,82 тис. грн. При цьому обрані значення статей балансу мають наступні значення: строкові депозити – 20 тис. грн., кредити банків – 80 тис. грн., товарні кредити заводів–виробників – 180,8 тис. грн., касові ак-

тиви – 25,5 тис. грн., вкладення в цінні папери – 112,32 тис. грн., активи здані в лізинг – 210,1 тис. грн. Сума статті “інші активи” не змінилася. Підсумок балансу складає 355,02 тис. грн.

Таким чином застосування моделі оптимізації активно–пасивних операцій лізингової компанії дозволяє отримати при заданому власному капіталі максимально можливу ефективність при заданому рівні ліквідності та наборі складових балансу лізингової компанії.

Змінюючи рівень ліквідності можна отримати залежність максимального прибутку від ліквідності:

$$\Pi_{\text{макс}} = f(L),$$

Де $\Pi_{\text{макс}}$ – максимальний прибуток;

L – ліквідність.

Графік такої залежності пропонується як інструмент для прийняття рішень менеджментом лізингової компанії.

Література:

1. Финансовый менеджмент: Теории и практика: Учебник / Под. ред. Е.С. Стояновой. – М: изд – во «Перспектива», 1998. – 656с.
2. Л. Примостка. Аналіз активів і пасивів комерційного банку: концептуальні підходи, методи та моделі. // Регіональна економіка. – 2000. - №4 – с. 87 – 94.
3. Алексеев А.А., Розумний А.В. Модель оптимізації активно – пасивних операцій комерційного банку. // Фінанси України. – 8. – 2000. – с. 123 – 130.
4. Лизинг на развивающихся рынках // Международная финансовая корпорация: Московская группа по развитию лизинга. Москва 1996 г. 91с.
5. В.Краснов. Український ринок капіталів // Вісник НБУ 2001 – 2. – с. 35 – 38.